

S I R I U S
STICHTING VOOR OPENBAAR PRIMAIR ONDERWIJS
AMSTERDAM ZUIDOOST

Rapportage van de werkgroep identiteit en eigenheid

De rapportage van de werkgroep identiteit, samengesteld uit twee directeuren en twee GMR-leden (ouder en leerkracht) per bestuur, is door de stuurgroep gebruikt voor de samenstelling van dit hoofdstuk.

4.1 Effecten van de fusie op de keuzevrijheid

Na een eventuele bestuurlijke fusie ressorteren er onder het gefuseerde bestuur 14 openbare scholen en 7 scholen op levensbeschouwelijke grondslag. Daarbinnen zijn er enkele openbare scholen met een specifiek onderwijskundig concept, namelijk Dalton, Jenaplan, Montessori en gepersonaliseerd leren. Door de fusie wijzigt dat niet, waardoor de keuzevrijheid tussen scholen met een verschillende richting / grondslag of aanpak / onderwijskundig concept blijft bestaan. Door de diversiteit, overeenkomsten en verschillen tussen de scholen voor de ouders duidelijker te benoemen hebben zij meer te kiezen en worden ze beter in staat gesteld om een schoolkeuze te maken.

Door de bestuurlijke fusie verdwijnt er een rechtspersoon waardoor er minder keuze ontstaat tussen verschillende schoolbesturen.

4.2 Effecten van de fusie op de diversiteit

Door de vorming van een samenwerkingsbestuur ontstaat er een stichting met openbare en bijzondere scholen. De nieuwe stichting is gericht op het behoud van een divers aanbod aan openbare en levensbeschouwelijke scholen.

De bestuurlijke fusie heeft niet als doel om scholen samen te voegen. Verschillen tussen de scholen worden nadrukkelijk behouden. In het kader van de verdichting, uitbreiding, bevolkingsontwikkelingen en in het kader van een evenwichtige voorzieningenplanning kan het zijn dat er in de toekomst scholen meer zullen gaan samenwerken of fuseren.

Op dit moment valt er nog niet te zeggen om welke scholen dat zou gaan. Wanneer een fusie of intensieve samenwerking tussen scholen aan de orde komt dan zal dat zorgvuldig opgepakt worden, in samenspraak met alle geledingen van die school en het bestuur. Het behoud van de kenmerken van de identiteit en eigenheid van de scholen die betrokken zijn bij de samenwerking of fusie is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Bij een fusie tussen een openbare en bijzondere school is het mogelijk om een samenwerkingschool te vormen. Een samenwerkingschool is algemeen toegankelijk en is een school waar zowel de openbare als de bijzondere (levensbeschouwelijke) identiteit nadrukkelijk aanwezig zijn. Dit wordt in

de statuten opgenomen en is daarmee juridisch gewaarborgd. De wet schrijft daarnaast voor dat er een identiteitscommissie moet worden gevormd, met een evenwichtige samenstelling vanuit openbaar en bijzonder onderwijs. De commissie samenwerkingsschool is belast met het gevraagd en ongevraagd adviseren van het bestuur en de directeur over alle aangelegenheden die betrekking hebben op de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het openbare karakter en de identiteit van de samenwerkingsschool en het doen van voorstellen over hiervoor genoemde aangelegenheden. In het schoolplan en de schoolgids moet worden aangegeven op welke wijze de identiteitscommissie invulling geeft aan haar taak (bron: Handreiking samenwerkingsschool een uitgave van de PO en VO-Raad en de profielorganisaties voor openbaar en bijzonder onderwijs, oktober 2018).

Advies van de werkgroep:

Identiteit en eigenheid van de scholen is een aangelegenheid van de scholen en het bestuur. De gefuseerde stichting dient zich te richten op de variatie in het aanbod en het behoud daarvan.

4.2.1 Statutaire grondslagformulering identiteit / richting

In onderstaande tabel is per stichting weergegeven wat in de statuten is opgenomen over de grondslag van de stichting / scholen. Sirius heeft ten doel het geven van openbaar onderwijs en Bijzonderwijs het geven van onderwijs op levensbeschouwelijke grondslag. Levensbeschouwelijk staat niet voor interconfessioneel. Dat laatste staat alleen in de statuten voor bijvoorbeeld het stichten van een school omdat interconfessioneel een erkende richting is en levensbeschouwelijk (nog) niet.

Bijzonderwijs	Sirius
<p><u>Doel, middelen en grondslag</u> (artikel 2): onderwijs geven op katholieke, protestants-christelijke, interconfessionele en/of levensbeschouwelijke grondslag. Zij gaat daarbij uit van gemeenschappelijke waarden in diverse levensbeschouwelijke tradities, zoals respect, verbondenheid en de waarde van het menselijk leven en samenleven. Doel: bevordering van onderwijs met bovengenoemde grondslag in Amsterdam en omgeving. De stichting tracht dit doel te bereiken door het stichten en in stand houden van scholen voor PO met bovengenoemde grondslag in Amsterdam en omgeving. De directeur-bestuurder (zie ook artikel 5) dient de grondslag en doelstelling te onderschrijven. Personeel dient doel en grondslag te respecteren en bereid te zijn om bij te dragen aan vormgeving.</p> <p><u>Taken dir.-bestuurder</u> (artikel 7): Er op toezien dat te benoemen personeelsleden doel en grondslag van de stichting onderschrijven en dat de taken in overeenstemming daarmee worden verricht.</p>	<p><u>Doel</u> (artikel 4): het geven van openbaar onderwijs en het daartoe in stand houden van en stichten van scholen voor PO.</p> <p><u>College van bestuur; samenstelling e.d.</u> (artikel 7.11): leden CvB mogen geen nevenfuncties bekleden die conflicterend zijn met het doel van de stichting.</p>

<p><u>Taken RvT (artikel 10)</u>: Bij de vervulling van zijn taak richt de RvT zich naar het belang van de stichting en de verwezenlijking van de grondslag.</p> <p><u>Statutenwijziging (artikel 13)</u>: Een besluit tot een wijziging met betrekking tot doel en grondslag kan eerst worden genomen na instemming verkregen te hebben van de directeur-bestuurder en de GMR.</p>	<p><u>College van bestuur: taken en bevoegdheden (artikel 8.1)</u>: Bij de vervulling van zijn taak richt het CvB zich naar het belang van de Stichting en de scholen.</p>
---	--

Advies van de werkgroep:

Bij het doel in de statuten van de gefuseerde stichting zowel openbaar onderwijs als de levensbeschouwelijke (katholiek, protestants-christelijk en interconfessioneel) grondslag opnemen. Dat betekent dat het bestuur zich zal moeten richten op en verantwoorden over de diversiteit in het aanbod van de bestaande levensbeschouwelijke en openbare scholen. De Raad van Toezicht houdt daar toezicht op. Het is gewenst dat voor de gefuseerde organisatie scherper wordt gedefinieerd wat we verstaan onder levensbeschouwelijk (wat valt daar wel en niet onder) en openbaar en dat wordt aangegeven wat de bandbreedte is van wat we wel / niet doen.

4.2.2 Praktische invulling huidige (levensbeschouwelijke) identiteit / eigenheid

In onderstaande tabel is weergegeven hoe op dit moment binnen de stichtingen in zijn algemeenheid invulling wordt gegeven aan de identiteit / eigenheid van de scholen.

Bijzonderwijs	Sirius
<p>De scholen van Bijzonderwijs verzorgen onderwijs op levensbeschouwelijke grondslag, dat vorm krijgt door een intensieve uitwisseling tussen verschillende opvattingen en overtuigingen. De culturele en levensbeschouwelijke diversiteit van de leerlingen is hierbij het startpunt. Belangrijk is dat er ook respect is voor elkaars overtuigingen. De achtergronden van álle leerlingen en de levensbeschouwelijke rijkdom die dat met zich meebrengt, daar draait het om bij ons.</p> <p>Voor de vormgeving van levensbeschouwelijk onderwijs (levo) wordt een identiteitsbegeleider ingehuurd. De directeuren staan centraal bij de vormgeving van het levo. Voor alle scholen geldt het levo curriculum. De meeste scholen organiseren naast wekelijkse lessen levensbeschouwing een project waarbij wordt kennis gemaakt met een wereldgodsdienst.</p>	<p>De openbare identiteit is een belangrijke waarde in de scholen. Identiteit is geen kwestie van kiezen, maar delen. Alle leerlingen zijn welkom, ongeacht hun afkomst, religie of sociaal-economische achtergrond.</p> <p>Diversiteit is een belangrijk thema. De verscheidenheid van de bevolking in Zuidoost heeft een meerwaarde die Sirius optimaal wil benutten. We willen diversiteit bundelen en zo gestalte geven aan een werkelijkheid die zo een breder en veelzijdiger beeld van de werkelijkheid oplevert.</p>

Diversiteit en verscheidenheid zijn op de scholen van beide besturen een belangrijk thema. Bij Bijzonderwijs wordt dat meer benaderd vanuit de levensbeschouwelijke rijkdom. Dat betekent dat er aandacht is voor diversiteit en verschillende levensovertuigingen, dat is breder dan het religieuze / godsdienstige. Het gaat ook om gemeenschappelijke waarden, zoals respect, verbondenheid en de waarde van het menselijk leven en samenleven. Op de scholen leren de

kinderen over verschillende religies en staat niet één religie, met de gebruiken daarvan (zoals bijvoorbeeld gebed), centraal. Identiteit is ingebed in het handelen van de leerkrachten en het onderwijsaanbod. Indien gewenst krijgen de scholen externe ondersteuning, gericht op persoonsvorming, burgerschap en levensbeschouwelijk leren.

Bij Sirius staat het openbare karakter van de scholen en gelijkwaardigheid van iedereen nadrukkelijk centraal. Diversiteit / verschillen in bijvoorbeeld cultuur, religie, sociaaleconomische achtergrond, land van herkomst en geaardheid zijn belangrijk thema's. Op de openbare scholen wordt in het programma actief ingespeeld op deze verschillen en staat ontmoeting centraal (delen in plaats van kiezen), waardoor er tussen de kinderen begrip voor elkaar ontstaat.

Alle scholen van Sirius en Bijzonderwijs zijn toegankelijk voor alle leerlingen. De uitwerking van de grondslag 'levensbeschouwelijk onderwijs', is net als openbaar onderwijs, niet religieus maar gebaseerd op eigentijdse waarden (die weer een grote overlap hebben met de waarden vanuit het openbaar onderwijs).

4.2.3 Borging diversiteit naar richting en concept in de toekomst

Het is essentieel dat voor de toekomst alle scholen hun eigenheid kunnen behouden, onder andere op het gebied van de identiteit, maar vooral ook breder dan dat. In de werkgroep identiteit en eigenheid zijn de volgende bouwstenen aangedragen voor de visie op identiteit van de gefuseerde stichting:

- Gelijkwaardigheid in alle lagen van de organisatie / school;
- Ontmoeting met gelijkwaardigheid ;
- Ieder mens dient in beginsel met respect behandeld te worden;
- Kans om verschillen tussen en oordelen over scholen te overbruggen;
- De seculiere / wereldlijke blik op alle scholen;
- Grondwet eerst, daarna andere bronnen (denk bijvoorbeeld aan Bijbel);
- Welbevinden;
- Specifieke eigenheid voor scholen;
- Uitwisselen en van en met elkaar leren en samenwerking;
- Zoveel mogelijk leren van elkaars culturen;
- De positieve aspecten van het levensbeschouwelijke benadrukken, niet (zichzelf) buiten sluiten vanuit religieuze overtuigingen. Belangrijk om vanuit levo expliciet te zijn in wat je wel en niet acceptabel vindt in de uitingen van religies. belangrijk om daar duidelijker over te zijn;
- Op voorhand (voor aanmelding op een school) benoemen wat we verwachten van ouders;
- Gezamenlijke richtlijnen formuleren over wat we precies verstaan onder openbaar en bijzonder onderwijs. Bijvoorbeeld hoe we omgaan met religieuze feesten;
- Brede toegankelijkheid;
- Het gaat over de gelijkwaardigheid tussen mensen: gelijkheidsprincipes staan op nummer 1, dat is de belangrijkste grondslag.

Bovenstaande bouwstenen zijn een eerste aanzet voor het gesprek over de betekenis van de grondslag / identiteit op de scholen na de bestuurlijke fusie. De fusie kan als kans worden aangegrepen om de scholen duidelijker te profileren en aan te geven wat wordt verstaan onder een openbare en bijzondere school en wat de specifieke identiteit van een school inhoudt. Daardoor zijn ouders beter in staat om een keuze te maken voor een school.

Advies van de werkgroep:

De werkgroep adviseert om voor de verdere uitwerking op korte termijn met meerdere belanghebbenden in gesprek te gaan over bovenstaande elementen en het morele kompas van de organisatie. De kern is gelegen in de volgende aspecten:

- Verbinding: ontmoeten staat centraal;
- Brede toegankelijkheid en het bewaken van de algemene toegankelijkheid; iedereen is welkom en staat open voor anderen (en heeft het recht om zichzelf buiten te sluiten, maar niet de ander);
- Gelijkwaardigheid: iedereen is gelijkwaardig en wordt ook als zodanig behandeld.

4.3 Effecten van de fusie op de spreiding van onderwijsvoorzieningen in de regio

Door de besturenfusie blijft de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de onderwijsvoorzieningen gewaarborgd. De scholen kunnen op basis van de gemiddelde schoolgrootte open blijven (berekening / onderbouwing in bijlage).

Advies van de werkgroep:

Wanneer in het kader van de verdichting, uitbreiding, bevolkingsontwikkelingen en een evenwichtige voorzieningenplanning scholen in de toekomst samen gaan, is de bereikbaarheid en toegankelijkheid een belangrijk uitgangspunt.

4.4 Conclusie

Identiteit en het behoud van de variëteit aan scholen en keuzevrijheid is bij een bestuurlijke fusie tussen Bijzonderwijs en Sirius een belangrijk aandachtspunt. Dat is een aangelegenheid van de scholen en het bestuur. Het is van groot belang dat scholen hun eigen identiteit kunnen behouden en dat de openbare en bijzondere scholen herkenbaar blijven. Dit wordt in de statuten vastgelegd.

Er zijn veel overeenkomsten bij de invulling van de brede identiteit en eigenheid van de scholen van Sirius en Bijzonderwijs. Voor de toekomstige organisatie is het van belang dat de belanghebbenden met elkaar uitwerking gaan geven aan de brede identiteit van de gefuseerde stichting. De werkgroep geeft daarvoor de volgende kernaspecten mee:

- Verbinding;
- Brede toegankelijkheid en het bewaken van de algemene toegankelijkheid;
- Gelijkwaardigheid.

De bestuurlijke fusie is ook een kans om met elkaar de scholen duidelijker te profileren.

Bij een eventuele toekomstige scholenfusie tussen een openbare en bijzondere school is het uitgangspunt dat beide herkenbaar zijn in de nieuwe school. Door de nabijheid van scholen en de algemene toegankelijkheid van alle scholen van de gefuseerde stichting blijft de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de onderwijsvoorzieningen gewaarborgd.

Voor de ontwikkelagenda / harmonisatiekalender:

Onderwerp	Wat	Wie	Planning (gereed)
Betekenis brede identiteit (4.2.3)	Gezamenlijk formuleren wat wordt verstaan onder een openbare en bijzondere school en hoe invulling wordt gegeven aan identiteit en eigenheid in brede zin	Bestuur, directeuren, leerkrachten, ouders	2020